Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

HE 146/2021 vp

Lausunto eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi ja antaa lausunto valtion talousarvioista vuodelle 2022. Into käsittelee lausunnossaan pyydetyn mukaisesti nuorisotyön tilannetta ja haasteita, nuorten osallisuuden vahvistamista sekä etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tarpeita ja resursseja. Lisäksi Into nostaa esille nuorten työllisyyden edistämisen.

Lausunnon keskeinen sisältö:

- Koronaepidemian vaikutukset nuoriin ovat olleet monisyisiä. Tilanteet ovat vaikeutuneet erityisesti niillä, joilla jo ennestään on ollut haasteita. Tuen tarpeessa olevien nuorten määrä on kasvanut ja palvelutarpeet ovat moninaistuneet.
- Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö sai korona-avustusta aluehallintovirastojen kautta tälle vuodelle. Näillä avustuksilla tasoitetaan poikkeusolojen vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Poikkeusolot ovat jatkuneet arvioitua pidempään, jolloin myös niiden vaikutukset syvenevät – seurauksista on todennäköisesti nähty vasta ensimmäisiä merkkejä. Nuorten tukemiseen tarvitaan pitkäjänteisiä resursseja: kohdennettujen avustusten tarve ei vielä katoa.
- Nuorisotoimiala reagoi koronakriisiin nopeasti ja mukautti toimintaa onnistuneesti. Jatkossa tarvitaan lähi- ja etäpalveluiden erilaisia hybridimalleja. Tämä on huomioitava mm. kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännössä.
- Hallitusohjelmassa todetaan, että *"Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vahvistetaan"*. Yhteiskunnalliset muutokset ja koronaepidemia ovat lisänneet etsivän nuorisotyön ja työpajojen tarjoamien palveluiden tarvetta. Rakenneuudistukset kuntakokeiluista sote-uudistukseen ja Työkanava Oy:n perustamiseen haastavat erityisesti työpajatoimintaa.
- Koronan myötä haavoittuvassa asemassa olevien nuorten ongelmat ovat kasautuneet. Etsivän nuorisotyön perusrahoitus on nostettava pysyvästi vähintään vuoden 2019 tasoon. Etsivän nuorisotyön rahoitus on nyt siirretty kokonaan pois rahapelituotoista budjettivaroihin, mikä on tarkoituksenmukaista.
- Korona-avustuksella palkatun 50 uuden etsivän nuorisotyöntekijän palkkauksen jatkaminen on varmistettava vuoden 2022 avustuksessa.
- Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen työntekijäkohtaisesta tasosta on tärkeää pitää kiinni: sen tulee olla vähintään 30 000 / htv.
- Työpajatoiminnan toimintaedellytyksiä ja rahoitusta tulee vahvistaa. Työpajojen avustussummaa tulee nostaa suhteessa valtionapukelpoisten organisaatioiden määrän kasvuun. Koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumiseen tukea tarvitsevia nuoria on koronaepidemian myötä aiempaa enemmän.
- Työpajojen asiakaskunnan tuentarpeet ovat entisestään kasvaneet. Tarvetta on erityisesti matalan kynnyksen työpajapalveluille. Työpajojen starttivalmennuksen laajentamiseen tulee kohdentaa valtionavustusta 2 milj. euroa.
- Sote-lakien yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jossa työpajojen lainsäädännön uudistamisen tarpeista tehdään selvitys. Selvityksen toimeenpano on aloitettava viipymättä.
- Rahapelituottojen väheneminen on ollut pitkään tiedossa, ja rahoituksen vakauttamiseksi on tehtävä nyt ripeästi töitä. Nuorisoalan valtionrahoitukseen tarvitaan pidemmän aikavälin kestävä ratkaisu.
- Nuorten työllisyyttä edistetään tarvelähtöisillä palveluilla ja välityömarkkinoita hyödyntämällä. Työnhakijoiden moniammatillisia työ- ja toimintakyvyn arviointeja tulee lisätä. Nuorten avoimille työmarkkinoille työllistymiseksi tarvitaan poluttavia palveluita: työhönvalmennusta ja edelleensijoittamista.

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

Nuorisotyön tilanteet ja haasteet sekä nuorten osallisuuden vahvistaminen

Koronaepidemian myötä varsinkin nuorisotyöttömyys on kasvanut ja pitkäaikaistyöttömyys yleistynyt. Tilanteet ovat vaikeutuneet etenkin niillä nuorilla, joilla jo ennestään on ollut haasteita. Inton kyselyn mukaan epidemia on lisännyt ahdistusta ja muita mielenterveysongelmia sekä yksinäisyyttä ja taloudellisia ongelmia[1]. Mielenterveyspalveluiden saatavuus on ollut entistä heikompaa ja hoitovelka on kasvanut. Epidemiasta on seurannut opiskeluvaikeuksia ja työttömyyttä, päivärutiinien puutetta, toimettomuutta sekä lisääntynyttä päihteiden käyttöä. Erityisesti heikossa asemassa olevien nuorten osallisuus on heikentymässä ja pahoinvointi kasvamassa.

Tuen tarpeessa olevien nuorten ja aikuisten määrä on kasvanut ja palvelutarpeet moninaistuneet, ja etsivän nuorisotyön ja työpajojen palveluille on entistä suurempi tarve. Kaikkia koronaepidemian vaikutuksia ei vielä nähdä, joten nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden rahoitusta tulee vahvistaa. Etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan on kannattavaa panostaa – **ne ovat investointeja nuorten hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä kouluttautumiseen ja työllisyyteen**. Tutkimus todentaa: etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ehkäisevät syrjäytymistä ja edistävät nuorten koulutukseen ja työhön siirtymistä[2].

Nuorisotyöhön kohdentuneiden leikkausten peruuntuminen ja rahoituksen kompensointi otettiin ilolla vastaan. Nuorisotyön rahoituksesta on kuitenkin kannettava huolta vuoden 2023 osalta ja siitä eteenpäin. Rahapelituottojen väheneminen on ollut pitkään tiedossa, ja rahoituksen vakauttamiseksi on tehtävä nyt ripeästi töitä. **Nuorisoala on peräänkuuluttanut pidemmän aikavälin kestäviä ratkaisuja nuorisoalan valtionrahoitukseen.** Nyt tehty tarkoituksenmukainen kompensaatiopäätös koskee kuitenkin vain vuotta 2022, joten pitkäjänteiset ratkaisut tulevien vuosien rahoitukseen on tärkeää löytää. On hyvä, että kompensaatio nyt löytyi, mutta ongelma on edelleen olemassa, ja veikkausvoittovarojen tuleva väheneminen pitää ratkaista kestävästi**.**

Korona on lisäksi heikentänyt erityisesti kolmatta sektoria edustavien säätiö- ja yhdistysmuotoisten työpajojen taloustilannetta. Poikkeusoloissa toteutettu palvelujen keskeyttäminen, valmennuksen tuottaminen turvallisuussyistä aiempaa pienimuotoisemmin ja osittain etänä sekä palveluihin ohjautumisen ongelmat haastavat yhä palveluntuottajien taloutta. Jatkossa myös korona-avustusten väheneminen tulee heikentämään organisaatioiden taloutta. **Monen palveluntuottajan talous on yhä vaakalaudalla, ja joitakin säätiöitä on jo ajautunut konkurssiin.**

Tuoreessa selvityksessä katsotaan, että nuorisotoimiala – mukaan lukien etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta – reagoi koronakriisiin nopeasti ja mukautti toimintaa onnistuneesti. Palveluita on toteutettu digitaalisesti ja etänä. Koronakriisin myötä tapahtuneen alan digitalisaatiokehityksen huiman kiihtymisen tuottamaa osaamista tulee jatkossakin pitää yllä. Uudet toiminnan muodot ja työskentelyn tavat tulee sovittaa soveltuvin osin osaksi toimintaa uudessa normaalissa. **Nuorisoalan toimijoille tulee taata hybridityöskentelyn edellyttämät laitteet ja huolehtia samalla osaamisen kehittämisestä**.[3] Tämä on tärkeää myös etsivässä nuorisotyössä ja työpajatoiminnassa. Erilaisten etänä ja digitaalisesti toteutettavien palveluiden ja hybridipalvelujen tarve on huomioitava myös mm. kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännön uudistamisessa.

Em. selvityksen mukaan koronakriisi on lisännyt nuorten välistä eriarvoistumista. Riskinä on heikossa asemassa olevien nuorten syrjäytymisen kierteen voimistuminen. Selvityksessä katsotaan, että koronaepidemia on korostanut haavoittuvassa asemassa olevien nuorten palveluiden merkitystä. Selvitys nostaa esille, että nuorisoalan toimijat kantavat huolta siitä, miten nuoret saadaan jatkossa tavoitettua ja miten palvelut riittävät tulevaisuudessa**. Keskeisimpänä tarpeena koronan jälkihoidossa nähdään nuorten sosiaalinen vahvistaminen**.

---

[1] Ks.: Etsivästä nuorisotyöstä ja työpajalta saatu tuki koetaan tärkeäksi poikkeusoloissa | Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry (intory.fi)
[2] Vauhkonen, Teemu & Hoikkala, Tommi (2020): *Syrjäytymisen lasku. Tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta.* Nuorisotutkimusseura. Syrjäytymisen lasku (nuorisotutkimusseura.fi)
[3] Manu, Samuli ym. (2021): *Selvitys koronakriisin vaikutuksista nuorisotoimialaan.* MDI & Xamk. *Selvitys-koronakriisin-vaikutuksista-nuorisotoimialaan-loppuraportti-20.9.2021.pdf (tietoanuorista.fi)*

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

into
ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat merkittävässä asemassa haavoittuvassa asemassa olevien nuorten tukemisessa ja sosiaalisessa vahvistamisessa. Ne tukevat sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueita: itsetuntemusta, arjen asioiden hallintaa, sosiaalisia taitoja, elämänhallintaa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksia. **Koronanepidemian aikana sekä siihen liittyvässä jälkihoidossa ja jälleenrakennuksessa etsivällä nuorisotyöllä ja työpajatoiminnalla on merkittävä rooli nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisessa.**

Etsivän nuorisotyön rahoitus

Etsivässä nuorisotyössä nuori saa kokonaisvaltaista tukea haasteidensa ratkaisemiseen ja tarvitsemiensa palveluiden löytämiseen ja niihin kiinnittymiseen. Etsivä nuorisotyö on vaikuttava palvelu nuorten hyvinvoinnin edistämiseen: Sovari-mittarin mukaan 93 prosenttia nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Koronaepidemian myötä syrjäytyminen on vaarassa lisääntyä, ja erityisesti haasteellisessa asemassa olevien nuorten ongelmat ovat kasautuneet. Etsivä nuorisotyö vastaa näiden nuorten tarpeisiin.

Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö sai korona-avustusta aluehallintovirastojen kautta yhteensä 10,5 milj. euroa, joka kohdentuu kuluvalle vuodelle. Näillä avustuksilla tasoitetaan poikkeusolojen vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Poikkeusolot ovat jatkuneet arvioitua pidempään, jolloin myös niiden vaikutukset syvenevät – seurauksista on todennäköisesti nähty vasta ensimmäisiä merkkejä. **Nuorten tukemiseen tarvitaan pitkäjänteisiä resursseja: kohdennettujen avustusten tarve ei vielä katoa.** Tuoreen Nuorisobarometrin mukaan etsivän nuorisotyön saatavuus on paikoin puutteellista: noin joka kymmenes nuori koki sen saavutettavuuden vähintään melko hankalaksi[4].

Hallitusohjelmassa todetaan, että "*Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vahvistetaan*". Tämä on tärkeää. **Etsivän nuorisotyön rahoitus on nyt siirretty kokonaan pois rahapelituotoista budjettivaroihin, mikä on tarkoituksenmukaista ja toivottu uudistus.** Talousarvioesityksessä etsivän nuorisotyön tukemiseen sekä EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen ja etsivän nuorisotyön yhteydenottopyyntöjärjestelmän ylläpitoon esitetään **14 875 000 euroa**. Nyt on mahdotonta tietää, mikä on etsivään nuorisotyöhön tarkoitetun valtionavustuksen suuruus. Etsivälle nuorisotyölle osoitetun rahoituksen selvittäminen suoraan talousarvioesityksestä ei ole mahdollista, sillä siinä ei ole eritelty resursseja, jotka on kohdennettu EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen tai yhteydenottopyyntöjärjestelmän ylläpitoon. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen osuus selvinnee vasta eduskunnan hyväksyttyä talousarvion vuodelle 2022. **Rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi talousarvion momenttikohtiin sisältyvät eri toiminnot ja niihin kohdennettu rahoitus tulee olla eriteltynä selvemmin.**

Vuonna 2020 etsivän nuorisotyön perusrahoitus oli 1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2019. **Etsivän nuorisotyön perusrahoitus on nostettava pysyvästi vähintään vuoden 2019 tasoon.** On hyvä, että valtionavustusta etsivään nuorisotyöhön saaneiden avustussummaa korotettiin osana korona-ajan avustuksia. Tästä tulee pitää kiinni myös jatkossa. Perusrahoituksen pienentyessä organisaatioiden omavastuuosuudet ovat nousseet joka vuosi, mikä on vaikeuttanut haasteellisessa taloustilanteessa olevien organisaatioiden toimintaa ja voi estää uuden etsivän palkkaamisen. Erityisesti koronan myötä etsivälle nuorisotyölle on tarvetta enemmän, kuin nyt rahoitetaan.

- → **Etsivän nuorisotyön perusrahoitus on nostettava pysyvästi vähintään vuoden 2019 tasoon eli yhteensä 13,35 miljoonaan euroon.**
- → **Korona-avustuksella palkatun 50 uuden etsivän nuorisotyöntekijän palkkauksen jatkaminen on varmistettava vuoden 2022 avustuksessa.**
- → **Etsivän nuorisotyön valtionavustusta saavien organisaatioiden omavastuuosuus ei saa nousta esteeksi palkata työntekijöitä. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen työntekijäkohtaisesta tasosta on tärkeää pitää**

[4] Berg, Päivi & Myllyniemi, Sami (toim.): *Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020.* Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusverkosto. Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020 (tietoanuorista.fi)

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

kiinni: sen tulee olla vähintään 30 000 / htv. Jotta laadukkaan työn edellyttämä etsivien määrä ja työsuhteiden jatkuvuus saadaan turvattua, on summaa nostettava jatkossa korkeammaksi.

Työpajatoiminnan rahoitus

Työpajatoiminta vahvistaa elämänhallintaa ja osaamista sekä tukee koulutukseen ja työhön sijoittumista. Työpajatoiminta on tuloksellinen keino edistää osallisuutta ja työllisyyttä. Työpajatoiminta vastaa tarpeisiin: Sovarimittarin mukaan jopa 94 % valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista palvelun aikana. Koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumiseen tukea tarvitsevia nuoria ja aikuisia on koronaepidemian myötä aiempaa enemmän. Työpajojen asiakaskunnan tuentarpeet ovat entisestään kasvaneet.

Hallitusohjelmassa todetaan, että *"Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vahvistetaan"*. Tämä on olennaista. Työpajatoiminnan osalta rahoitus on talousarvioesityksessä edellisten vuosien tasoa. **Työpajatoiminnan tukemiseen osoitetaan (mom. 29.91.51) 16 300 000 euroa.** On tärkeää, että työpajatoiminnan rahoitus turvataan etenkin haasteellisina aikoina. Koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumiseen tukea tarvitsevia nuoria on koronaepidemian myötä aiempaa enemmän**.** Inton toteuttamien kyselyjen mukaan **työpajojen asiakaskunnan tuentarpeet ovat epidemian aikana entisestään kasvaneet ja heidän toimintakykynsä on heikentynyt.** Jos asiakkaat eivät saa tarpeisiinsa vastaavia palveluita, ongelmat kasautuvat edelleen ja yhteiskunnan kustannukset kasvavat.

Sote-uudistuksen seuraukset ovat kriittisiä kunnalliselle työpajatoiminnalle. Kuntouttavaan työtoimintaan liittyvän rahoituksen poistuessa monet työpajat voivat menettää toimintaedellytyksensä ja asiakkaat tarpeisiinsa vastaavat palvelut. Kunnallisten työpajapalveluiden jatkumisen edellytykset tulee varmistaa. **Sote-lakien yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka toimeenpano on aloitettava viipymättä**: osana työpajojen seurantaa hallitus arvioi lainsäädännön uudistamisen tarvetta huomioiden eri hallinnonalojen lainsäädännön yhteensovittamisen siten, että työpajatoimintaa voidaan toteuttaa ja kehittää poikkihallinnollisesti joustavasti ja asiakaslähtöisesti. Työpajatoimijoilla on oltava aikaa valmistautua tuleviin muutoksiin selvityksen valmistumisen jälkeen.

Valtionapukelpoisten työpajojen määrä on kasvanut, mutta toimintaan kohdennettu valtionavustus on pysynyt samalla tasolla. Valtionapu nuorten työpajatoimintaan kattaa vain n. 12 % yksittäisen työpajan budjetista.

Oppivelvollisuuden laajennuttua työpajoja tullaan hyödyntämään entistä laajemmin vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä tutkintotavoitteisessa ja tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa sekä perusopetuksessa. **Tärkeää on, että työpajoille korvataan oppivelvollisuustehtävään liittyvät kustannukset**. Työpajatoiminta tukee oikean opintoalan löytymistä, ehkäisee koulutuksen keskeyttämistä ja edistää opintojen läpäisyä. **Jotta työpajojen ja oppilaitosten yhteistyön syventäminen opinnollistamisen ja uusien oppivelvollisuusjärjestelyjen parissa etenee sujuvasti, toimintaan on löydyttävä riittävästi resursseja.** Tämä kehittämistä ja sopimista vaativa työ tulee muun arkisen toiminnan oheen, eivätkä kaikki työpajat tällä hetkellä kykene osoittamaan sille riittävästi huomiota. Jos työpajojen ja oppilaitosten yhteistyö jää resurssipulan takia rakentumatta, tulee se näkymään koulutuksen järjestäjien ja kunnan ohjaus- ja valvontavastuusta vastaavien tahojen vaikeuksina löytää muita oppimisympäristöjä niille oppivelvollisille, joilla on haasteita oppilaitosmuotoisessa opiskelussa. Nämä nuoret kaipaavat enemmän tukea ja ohjausta oppimiseensa tai esimerkiksi pienempiä ryhmäkokoja, joita työpajoilla on tarjota.

Työpajatoimijat pystyvät nykyiselläänkin osoittamaan työnsä vaikuttavuutta, mutta yhteiskunnalliset muutokset edellyttävät toiminnan laadun vahvempaa todentamista. Into on käynnistänyt kehittämistyön, jonka tavoitteena on määritellä ja uudistaa työpajatoiminnan käsitteistöä ja luoda työpajatoiminnan laatukriteerit yhteiskehittämiseen perustuen.

→ **Sote-lakien yhteydessä hyväksytyn lausuman mukainen työpajatoiminnan lainsäädännön uudistamisen selvitys on kiireellinen. Selvitystyön toteuttaminen on aloitettava välittömästi, koska sote-uudistus, oppivelvollisuuden laajentaminen ja kuntakokeilut sekä valtion erityistehtäväyhtiö osatyökykyisten työllistämiseksi haastavat työpajatoimijoita.**

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

→ **Työpajatoiminnan toimintaedellytyksiä ja rahoitusta tulee vahvistaa. Työpajojen avustussummaa tulee nostaa suhteessa valtionapukelpoisten organisaatioiden määrän kasvuun.**

→ **Työpajatoiminnan rahoituksen kestävyyden vuoksi on tärkeää, että työpajat saavat oppivelvollisten osalta asianmukaisen korvauksen tuottamistaan palveluista. Myös työpajatoiminnan opinnollistamiseen tarvitaan valtakunnallisia kehittämisresursseja.**

Työpajojen matalimman kynnyksen palvelun, starttivalmennuksen, tarkoituksena on toimintakyvyn ja elämänhallinnan vahvistaminen. Starttivalmennusta toteutetaan jo osassa kuntia, mutta sen laajentamiselle on koronaepidemian myötä entistä suurempi tarve. Starttivalmennus tarjoaa palvelujärjestelmästä usein puuttuvan osan, kokonaisvaltaisen ja monialaisesti muita palveluita integroivan palvelun. Starttivalmennus on usein ainoa palvelu, johon nuoren on mahdollista päästä haastavassa elämäntilanteessa, jossa muut toimintakykyä ja aktiivista osallistumista edellyttävät toimenpiteet eivät vielä tule kyseeseen.

→ **Työpajojen starttivalmennuksen laajentamiseen tulee kohdentaa valtionavustusta 2 milj. euroa.**

Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tarve

Työpajatoiminnalla ja etsivällä nuorisotyöllä vahvistetaan nuorten osallisuutta ja arjenhallintaa, edistetään heidän kasvuaan ja itsenäistymistään sekä tuetaan tarpeisiin vastaaviin palveluihin kiinnittymistä ja koulutus- ja työmarkkinoille sijoittumista. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle yksilöllistä tukea ja ohjausta, vahvistaa nuoren sisäistä motivaatiota ja asettaa tavoitteita. Etsivä nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen, ja sen ydinelementtejä ovat kohtaaminen, kokonaisvaltaisuus ja luottamus. Työpajatoiminnassa vahvistetaan valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Työpajatoiminnassa kerrytetään ja tunnistetaan osaamista ja rakennetaan jatkopolkuja koulutukseen ja työhön.

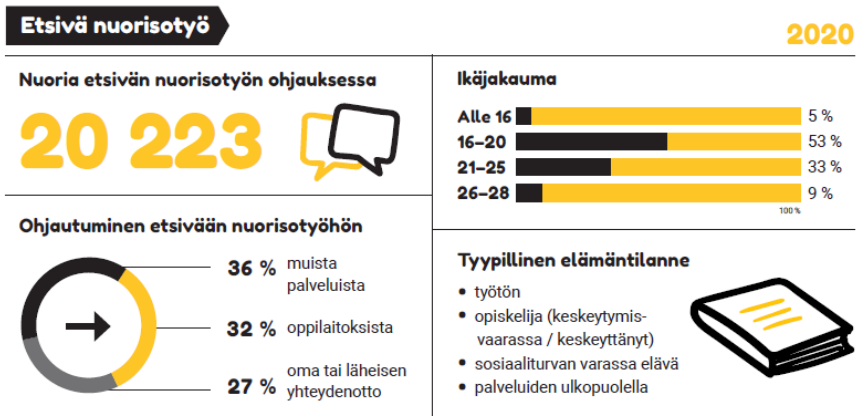

Vuonna 2020 työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö tukivat yhteensä 32 679 haasteellisessa elämäntilanteessa tai syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta. Työpajatoimintaan osallistui 12 456 nuorta (2019: 14 424) ja etsivän nuorisotyön ohjauksessa oli 20 223 nuorta (2019: 20 924). Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat moneen muuhun nuorille suunnattuun palveluun verrattuna helposti saavutettavia lähipalveluita: työpajatoiminta kattaa yli 90 prosenttia kunnista ja etsivää nuorisotyötä on lähes kaikissa kunnissa. Suomessa toimii yli 500 etsivää nuorisotyöntekijää. Työpajatoimintaa järjestetään yli 460 eri toimenpisteessä.[5] Koronaepidemia ei kaiken kaikkiaan

[5] Ks. valtakunnalliset tiedot Nuorisotilastot.fi-sivustolta: https://www.nuorisotilastot.fi sekä OKM:n ja AVI:n julkaisuista: https://www.avi.fi/documents/10191/15743513/Julkaisu-91_LSSAVI/ac5a3e69-d592-43ab-8a93-b5a27756a374; https://www.avi.fi/documents/10191/15743513/Julkaisu-90_LSSAVI/33239653-fd71-4f68-95b4-c100f966cb7c

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

into
ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

vaikuttanut etsivän nuorisotyön ohjauksessa olevien nuorten määrään kuin vähäisesti, hieman enemmän työpajatoiminnassa mukana olevien nuorten määrään. Tätä selittää etenkin se, että merkittävä osa työpajojen palveluista, kuten kuntouttava työtoiminta, oli keskeytettynä keväällä 2020.

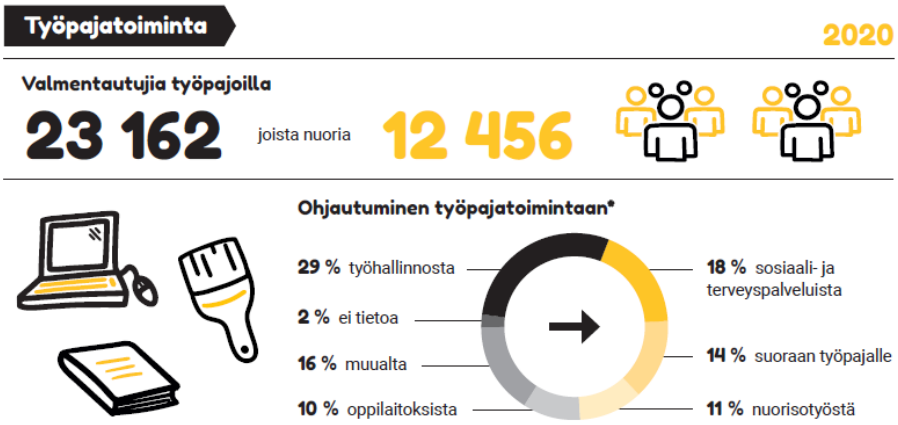

Rekisteritutkimus todentaa, että työpajavalmennus edistää NEET-nuorten siirtymistä työhön ja koulutukseen sekä ehkäisee syrjäytymistä. Työpajavalmennus myös vahvistaa koulukuntoisuutta eli tukee työ- ja toimintakykyä. Työpajavalmennus tukee erityisesti ammatillisen koulutuksen keskeyttäneitä ja koulutuksesta syrjään jäämässä olevia nuoria sekä mielenterveyden ongelmista kärsiviä nuoria. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osalta **työpajavalmennus myös tuottaa julkisen talouden kustannussäästöjä** suorien tulonsiirtojen osalta maksettujen tulonsiirtojen vähenemisen ja maksettujen verojen lisääntymisen myötä. **Myös etsivä nuorisotyö auttaa tutkimuksen mukaan NEET-nuoria pääsemään työhön ja koulutukseen**. Osa etsivän nuorisotyön syrjäytymistä vähentävästä vaikutuksesta liittynee ennalta ehkäisevään toimintaan, mutta tutkimuksen mukaan tavoittamalla syrjäytymässä olevia NEET-nuoria etsivä nuorisotyö voi tuoda palveluiden piiriin niitä nuoria, jotka eivät tulisi palveluiden piiriin muutoin tai tulisivat pidemmällä viiveellä.[6]

Em. tutkimuksen mukaan yhä useampi NEET-nuorista tarvitsisi intensiivistä ja kokonaisvaltaista elämänhallintaa vahvistavaa tukea ja erilaisia matalan kynnyksen kuntoutuksellisia palveluita. **Työpajojen starttivalmennusta tulee lisätä, jotta voidaan tarjota nuorten tarpeisiin vastaavaa kokonaisvaltaista elämänhallinnallista tukea**. Tutkimuksen mukaan starttivalmennuksesta eteenpäin siirtyminen toimii hyvin eikä starttivalmennuksen jälkeen juuri jäädä työttömäksi. Tutkimuksen mukaan työpajavalmennuksesta hyötyvät työhön ja koulutukseen siirtymisellä mitattuna erityisen paljon mielenterveyden diagnoosin saaneet nuoret. Tämän katsotaan kertovan työpajavalmennuksen psykososiaalisista hyödyistä.

OKM:n ja AVIn valtakunnallisen tiedonkeruun[7] mukaan vuonna 2020 etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista (20 237) 38 % (7673) sai ohjausta työhön tai työllistymiseen liittyvissä tilanteissa ja 29 % (5899) nuorista ohjattiin opiskeluasioissa. 51 % (10 389) nuorista sai etsiviltä apua sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyen. Tämä tarkoittaa, että etsivät nuorisotyöntekijät ohjaavat nuoria monipuolisesti eri palveluihin ja toimenpiteisiin. Nuoria ohjataan esim. ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi, toimeentuloon liittyviin palveluihin ja mielenterveyspalveluihin sekä koulutuspaikan hakemiseen tai jatkamaan opintoja. **Sovari-mittarin (2020) tulosten mukaan etsivän**

---

[6] Vauhkonen, Teemu & Hoikkala, Tommi (2020): *Syrjäytymisen lasku – tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta.* Nuorisotutkimusverkosto. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/syrjaytymisen_lasku.pdf

[7] Aluehallintovirasto / Opetus- ja kulttuuriministeriö: *Suomen nuorisotyön tilastot: Etsivä nuorisotyö, vuosi 2020.* https://nuorisotilastot.fi/199/visualisoinnit/etsiva-nuorisotyo/

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

nuorisotyön nuorista 93 % on kokenut sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella palvelun aikana. Etsivän nuorisotyön nuoret ovat ottaneet edistysaskelia erityisesti arjen hallinnassa (78 % vastaajista) ja elämänhallinnassa ja tavoitteellisuudessa (77 %) sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissa (75 %). Etsivän nuorisotyön nuoret arvioivat palvelua varsin positiivisesti, ja antavat sille kokonaisarvosanan 4,6 asteikolla 1–5.

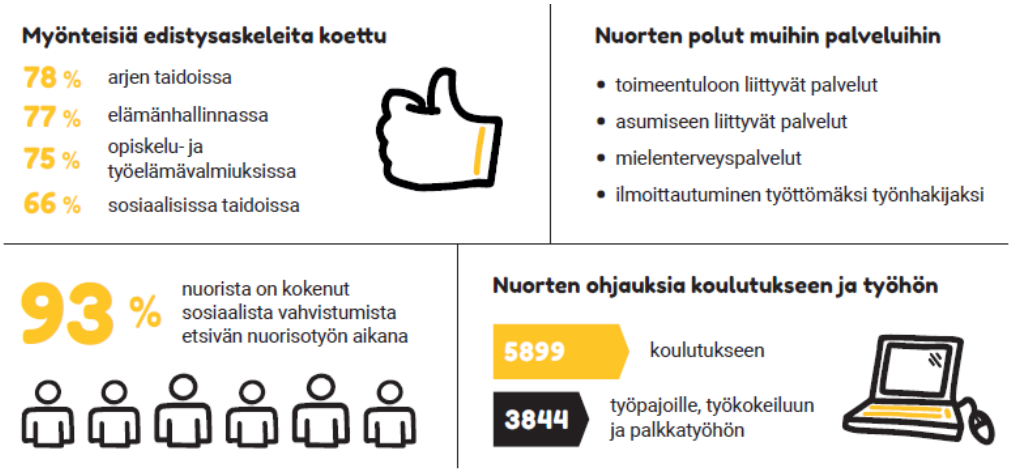

OKM:n ja AVIn valtakunnallisen tiedonkeruun[8] mukaan vuonna 2020 noin 3/4 työpajatoimintaan osallistuneesta nuoresta sijoittui positiivisesti työpajajakson jälkeen. He sijoittuivat koulutukseen (32 %), työhön (13 %), toiseen palveluun, kuten työkokeiluun yritykseen (21 %) tai muualle, esimerkiksi armeijaan ja perhevapaalle (10 %).

Inton ylläpitämän Sovari-mittarin (2020) tulosten mukaan työpajojen valmentautujista 94 % on kokenut sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella palvelun aikana. Valmentautujat ovat työpajatoimintaan ollaan kokonaisuutena tyytyväisiä ja antavat sille kokonaisarvosanan 4,3 asteikolla 1–5.

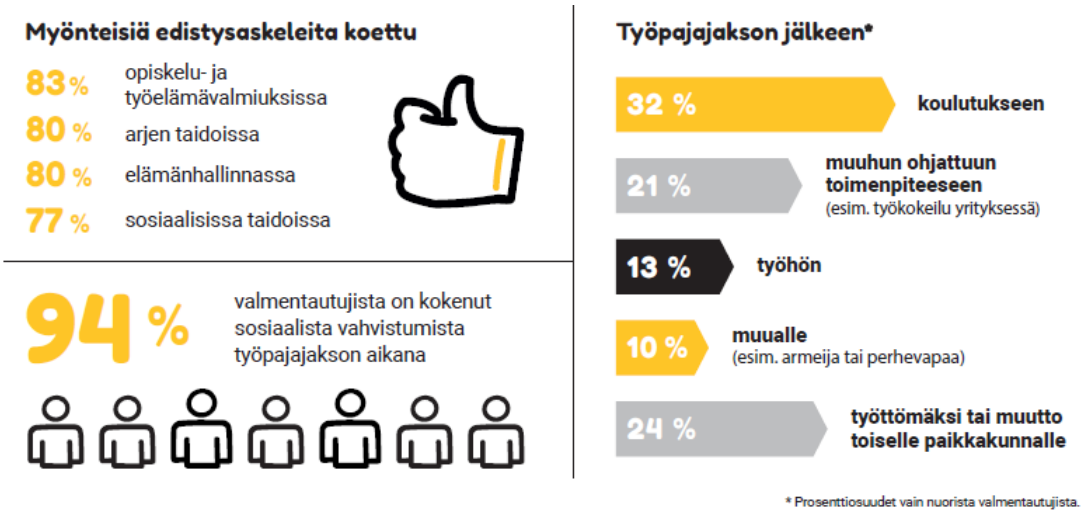

[8] Aluehallintovirasto / Opetus- ja kulttuuriministeriö: *Suomen nuorisotyön tilastot: Nuorten työpajatoiminta, vuosi 2020*: https://nuorisotilastot.fi/217/visualisoinnit/nuorten-tyopajatoiminta/

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

Koronaepidemian myötä etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan tarve on kasvanut. Tarvetta on myös työpajatoiminnan hybridimalleille, jossa etävalmennusta tarjotaan perinteisen lähivalmennuksen rinnalla. **Etävalmennusta tulee laajentaa ja sen tulee olla mahdollista myös jatkossa.** Etävalmennus parantaa työpajapalveluiden saavutettavuutta, tuo toiminnan piiriin uusia kohderyhmiä ja madaltaa kynnystä osallistua myös lähivalmennukseen.

Nuorten työllisyyttä edistetään tarvelähtöisillä palveluilla ja välityömarkkinoita hyödyntämällä

Korona on kasvattanut erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyttä. TE-palvelut ovat ruuhkautuneet. Kuntakokeilut ovat tuoneet työllisyyspalveluihin katkoksia ja ohjautuminen palveluihin on heikentynyt. Pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin avulla ollaan lisäämässä TE-toimistojen henkilöstöresursseja, mikä on tarkoituksenmukaista. Monet haavoittuvassa asemassa olevat nuoret ovat kuitenkin kokeneet, ettei heitä kohdata aidosti TE-palveluissa eikä heidän tilannettaan tueta riittävän kokonaisvaltaisesti.

Haasteena on, että työnhakijoita jää ilman palveluita, ja toisaalta heitä ohjautuu palveluihin, jotka eivät vastaa heidän tarpeisiinsa. Työnhakijoiden palvelutarpeita ei tunneta, koska heidän työ- ja toimintakykyään ei arvioida. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien nuorten palvelutarpeet ovat moninaisia ja voivat liittyä niin voimavaroihin, osaamiseen kuin työmarkkinoilla toimimiseen. Jotta työllistymistä voidaan tukea, nämä tarpeet on tunnettava ja niihin on vastattava oikea-aikaisilla palveluilla. Olennaista on myös monialaisen yhteistyön vahvistaminen.

- → **Työnhakijoiden moniammatillisia ja toiminnallisia työ- ja toimintakyvyn arviointeja tulee lisätä. Niitä voidaan toteuttaa välityömarkkinoilla, kuten työpajoilla. TE-palvelujen ohjaamista palveluihin tulee vahvistaa.**
- → **TE-palvelujen työntekijöiden ohjausosaamista tulee vahvistaa. Tämä on erityisen tärkeää nuorten osalta. Ohjaamojakaan ei löydy kaikilta paikkakunnilta.**

Haasteena on myös, ettei siirtymiä työllisyyttä tukevista ja edistävistä palveluista kolmannelta sektorilta ja kunnista avoimille työmarkkinoille tueta riittävästi. Heikossa työmarkkina-asemassa olevat nuoret tarvitsevat poluttavia palveluita ja valmennuksen tukea avoimille työmarkkinoille sijoittuakseen. Tehokkaita keinoja ovat työhönvalmennus ja edelleensijoittaminen. Myös työllisyyttä tukevissa ja edistävissä palveluissa toteutettavaa osaamisen tunnistamista tulee laajentaa.

- → **Palkkatukea tarvitaan laajemmin myös kolmannelle sektorille ja kuntiin. Valmisteilla olevassa palkkatukiuudistuksessa on varmistettava 100 % palkkatuki yleishyödyllisille toimijoille.**
- → **Työllisyyttä edistävissä ja tukevissa palveluissa tehtävää osaamisen tunnistamista tulee tukea valtakunnallisilla kehittämisresursseilla.**
- → **Nuorten avoimille työmarkkinoille siirtymisen tehostamiseksi tulee lisätä työhönvalmennusta ja edelleensijoittaminen tulee mahdollistaa.**

Hallitusohjelmassa todetaan: "*Kehitetään välityömarkkinoita*." Kehittämistyön painopiste on nyt kuitenkin siirtynyt osatyökykyisten työllistämisen erityistehtäväyhtiön (Työkanava) kehittämiseen. Välityömarkkinatoimijoiden, kuten järjestöjen, säätiöiden ja työpajojen**,** tuottamat palvelut vahvistavat osallisuutta ja osaamista ja edistävät työllisyyttä. Nykyisillä välityömarkkinatoimijoilla on vahva ammattitaito valmentaa ja työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia. Tätä tulee hyödyntää entistä vahvemmin.

- → **Välityömarkkinatoimijoiden toimintaedellytyksiä pitää vahvistaa ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntää entistä laajemmin työllisyyden edistämisessä.**

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

into
ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY